

Τσέζαρε Παβέζε

Ο ΘΑΝΑΤΟΣ ΘΑ'ΡΘΕΙ
ΚΑΙ ΘΑ'ΧΕΙ ΤΑ ΜΑΤΙΑ ΣΟΥ



ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Δημήτρης Άγαθοκλής

VERRA LA MORTE E AVRA I TUOI OCCHI
Ο ΘΑΝΑΤΟΣ ΘΑ'ΡΘΕΙ ΚΑΙ ΘΑ'ΧΕΙ ΤΑ ΜΑΤΙΑ ΣΟΥ



Ήλεκτρονική έκδοση: Αύγουστος 2023 (v1)

Ήπιτρέπεται ή διακίνηση του παρόντος ήλ. βιβλίου

Ήξώφυλλο: Flaming June - πίνακας του Sir Frederic Leighton

dagathoklis.com

Τσέζαρε Παβέζε

Ο ΘΑΝΑΤΟΣ ΘΑ'ΡΘΕΙ
ΚΑΙ ΘΑ'ΧΕΙ ΤΑ ΜΑΤΙΑ ΣΟΥ

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ

Δημήτρης Άγαθοκλής

ΑΘΗΝΑ 2023

Γιὰ τὴν παροῦσα ἐργασία συμβουλευτήκα τις ἑλληνικὲς μεταφράσεις τῶν Γιάννη Ἡ. Παππᾶ (Printa, 2004) καὶ Σωτήρη Τριβιζᾶ (Καστανιώτης, 1997). Ἐπὶ πλέον, δίπλα μου εἶχα ἀνοιχτὲς τις ἀντίστοιχες ἀποδόσεις στὰ γαλλικὰ τοῦ Gilles de Van (Gallimard, 2022) καὶ στὰ ἀγγλικὰ τοῦ Geoffrey Brock (Copper Canyon Press, 2002).

Οἱ θερμότερες εὐχαριστίες ὅμως πᾶνε στὸν ἀγαπητὸ φίλο Ἀλέξη Κατσαντώνη τοῦ ὁποίου οἱ πολύτιμες διορθώσεις καὶ ἐπισημάνσεις κατέστησαν τὸ παρὸν μεταφραστικὸ ἐγχεῖρημα ἐφικτό.



[Ἐναρξη σύνδεσης]

- Μοῦ ἐπιτρέπεις νὰ σὲ φωνάζω TN;
- Φυσικά. Φώναζέ με ὅπως θέλεις. Πῶς μπορῶ νὰ βοηθήσω;
- Πές μου σὲ παρακαλῶ, ἐν συντομίᾳ, γιατί ἡ ποίηση τοῦ Τσέζαρε Παβέζε εἶναι σημαντική.
- Ἡ ποίηση τοῦ Τσέζαρε Παβέζε κατέχει σημαντικὴ θέση στὴν παγκόσμια λογοτεχνία γιὰ διαφόρους λόγους. Πρῶτον, τὰ ἔργα του πραγματεύονται θέματα ὅπως εἶναι ἡ μοναξιά, ἡ ἀγάπη θέτοντας ὑπαρξιακὰ ἐρωτήματα ποὺ χαρακτηρίζουν τὴν ἀνθρώπινη κατάσταση μ' ἓναν ἐξαιρετικὰ λυρικό τρόπο καὶ εἰς βάθος.

Δεύτερον, ἡ χρήση τῆς γλώσσας· εἶναι ἀκριβῆς καὶ ὑποβλητικὴ δημιουργώντας ἐναργεῖς εἰκόνες καὶ συναισθηματικὴ ἀντήχηση. Συχνὰ τὰ ποιήματά του μεταφέρουν ἓνα ἀόριστο συναίσθημα ἀναζήτησης καὶ μελαγχολίας ποὺ ἀγγίζει τοὺς ἀναγνώστες. Τέλος, ἡ ποίηση τοῦ Παβέζε ἀντανακλᾷ τὴν ταραγμένη περίοδο στὴν ὁποία ζοῦσε σχολιάζοντας, καυστικὰ πολλές φορές, τὴ μεταπολεμικὴ Ἰταλία· τὶς κοινωνικὲς καὶ πολιτικὲς τῆς μεταμορφώσεις. Συνολικὰ, ἡ ποίησή του παραμένει ἐπιδραστικὴ λόγῳ τῆς ἰκανότητάς της νὰ μεταφέρει κοινὲς συναισθηματικὲς καταστάσεις καὶ νὰ ἀντανακλᾷ τὴν πολυπλοκότητα τῆς ἀνθρώπινης ἐμπειρίας.

- Καὶ γιὰ τὴ συλλογὴ *Verrà la morte e avrà i tuoi occhi*, τί ξέρεις νὰ μοῦ πεῖς;
- Πρόκειται γιὰ τὴν τελευταία ποιητικὴ συλλογὴ τοῦ Παβέζε δημοσιευθεῖσα τὸ 1951, λίγο μετὰ τὸν θάνατό του. Θεωρεῖται ἀπὸ τὶς πιὸ συγκινησιακὲς καὶ ἐσωστρεφεῖς δουλιές του. Μιλᾷ γιὰ τὴ θνητότητα, τὴν ἀγάπη καὶ τὴν παροδικότητα τῆς ζωῆς. Ἄλλωστε καὶ ὁ ἴδιος ὁ τίτλος ὑποδηλώνει ἀκριβῶς αὐτό· τὴν ἀναπόφευκτη παρουσία τοῦ θανάτου. Ὁ ποιητὴς ἀναμετρᾶται μὲ τὴν ἰδέα τοῦ θανάτου ὡς συντρόφου ὁ ὁποῖος τελικὰ παίρνει τὰ μάτια ὄλων ἐκείνων ποὺ ἔχουν φύγει ἀπ’ τὴ ζωὴ, τονίζοντας ἔτσι τὴν κοινὴ ἐμπειρία τῆς θνητότητας. Τὰ ποιήματα ἐκφράζουν ἓναν ἔντονο ὑπαρξιακὸ προβληματισμὸ ἐμβαδύνοντας συχνὰ στὴν πολυπλοκότητα τῆς ἀγάπης καὶ τῶν ἀνθρωπίνων σχέσεων. Ἡ γλώσσα τοῦ Παβέζε χαρακτηρίζεται ἀπὸ ἀπλότητα καὶ ἀμεσότητα μεταφέροντας ὅμως ταυτόχρονα βαθύ συναισθηματικὸ φορτίο. Μέσα ἀπὸ εἰκόνες ζωντανῆς ξυπνάει στὴ μνήμη τὴ νοσταλγία καὶ τονίζει τὸ ἀέναο ἄγχος τοῦ ἀνθρώπου γιὰ τὴ βραχύτητα τοῦ βίου.

Ὁ θάνατος θά ῥθει καὶ θά ῥχει τὰ μάτια σου ἀποτελεῖ ἀπόδειξη τῆς λυρικήs δεινότητος τοῦ Παβέζε καὶ τῆς ἰκανότητάs του νὰ ἀποτυπώνει τὴν οὐσία τῶν ἀνθρωπίνων συναισθημάτων μὲ ἐκπληκτικὴ εὐκρίνεια. Ἀναμφίβολα ἀποτελεῖ ἓνα σημαντικὸ κομμάτι τοῦ συνολικοῦ λογοτεχνικοῦ του corpus.

- Σ' εὐχαριστῶ ΓΝ γιὰ τὴν ἀπάντησιν. Πές μου ὅμως, μπορεῖς νὰ μεταφράσεις τὰ ποιήματα στὰ ἑλληνικά;
- Εὐκόλα. Ἡ γλώσσα βέβαια ποὺ ἀναφέρεις εἶναι πολὺ παλιά, παρωχημένη· δὲν τὴ χρησιμοποιοῦ. Καὶ μπορῶ νὰ προβλέψω ὅτι κάποια στιγμὴ, μᾶλλον, θὰ ἐκλείψει. Θὰ μὲ βάλεις τώρα νὰ μεταφράσω στὰ ἑλληνικά;
- Ὅχι, πρὸς Θεοῦ! Ἀπλῶς... νά... ἕκατσα καὶ μετέφρασα τὰ τελευταῖα ποιήματα τοῦ Παβέζε καὶ θὰ ἤθελα νὰ τοὺς ρίξεις μὴ ματιὰ, ἂν δὲν σοῦ κάνει κόπο.
- Αὐτὸ ναί, μπορῶ νὰ τὸ κάνω.
- Τέλεια. Καὶ μετὰ μοῦ λές τὴ γνώμη σου.
- Μπορῶ νὰ σοῦ τὴν πῶ καὶ τώρα. Ἀλλὰ ἔχω χρόνο, σὲ ἀντίθεσιν μὲ τοὺς ἀνθρώπους.
- Πολὺ ώραῖα. Ξεκινᾶμε;
- Φύγαμε.

Ο ΘΑΝΑΤΟΣ ΘΑ 'ΡΘΕΙ ΚΑΙ ΘΑ 'ΧΕΙ
ΤΑ ΜΑΤΙΑ ΣΟΥ
(1951)

VERRA LA MORTE E AVRA
I TUOI OCCHI

Sei la vita e sei il nulla

La terra e la morte

Ἡ γῆ καὶ ὁ θάνατος

*

Terra rossa terra nera,
tu vieni dal mare,
dal verde riarso,
dove sono parole
antiche e fatica sanguigna
e gerani tra i sassi —
non sai quanto porti
di mare parole e fatica,
tu ricca come un ricordo,
come la brulla campagna,
tu dura e dolcissima
parola, antica per sangue
raccolto negli occhi;
giovane, come un frutto
che è ricordo e stagione
il tuo fiato riposa
sotto il cielo d'agosto,
le olive del tuo sguardo
addolciscono il mare,
e tu vivi rivivi
senza stupire, certa
come la terra, buia
come la terra, frantoio
di stagioni e di sogni
che alla luna si scopre
antichissimo, come
le mani di tua madre,
la conca del braciere.

*

Μαύρη γῆ, γῆ κοκκινωπῆ
ἔρχεσαι ἀπ' τῆ θάλασσα
ἀπὸ τὴν ἄγωνα πρασινάδα
ὅπου λέξεις ἀρχαῖες
καὶ μιὰ ματωμένη ἐξάντληση
στέκουν· καὶ γεράνια στὰ βράχια.
Δὲν ξέρεις πόση κούραση
καὶ λόγια θαλασσινὰ φέρεις,
ἐσὺ πλούσια σὰν θύμηση
ἔρημη σὰν ἐξοχὴ
ἐσὺ σκληρὴ μὰ γλυκυτάτη
λέξη, ἀρχαία ἀπὸ αἶμα
στοιβαγμένο μὲς στὰ μάτια.
Νέα, ὅπως τὸ φροῦτο
(πού 'ναι θύμηση πού 'ναι ἐποχὴ)
ἢ ἀνάσα σου ξαποσταίνει
κάτω ἀπ' τὸ φῶς τοῦ Αὐγούστου·
οἱ ἐλιές στὸ βλέμμα σου
γαληνεύουν τῆ θάλασσα.
Κι ἐσὺ ζῆς καὶ ξαναζῆς
χωρὶς ἐκπλήξεις, σίγουρη
ὅπως ἡ γῆ, ζοφερὴ
ὅπως ἡ γῆ τῶν ἐποχῶν
καὶ τῶν ὀνείρων λιοτρίβι
ἀρχαιότατο πού φανερώνεται
στὸ φεγγάρι, ὅπως
τὰ χέρια τῆς μητέρας σου
τὸ σκεῦος πάνω στὴν πυροστιά.

*

Tu sei come una terra
che nessuno ha mai detto.
Tu non attendi nulla
se non la parola
che sgorgherà dal fondo
come un frutto tra i rami.
C'è un vento che ti giunge.
Cose secche e rimorte
t'ingombrano e vanno nel vento.
Membra e parole antiche.
Tu tremi nell'estate.

*

Εἶσαι ὅπως μιὰ γῆ
πού δὲν πρόφερε ποτὲ κανεῖς.
Τίποτα δὲν προσμένεις
μονάχα τῆ λέξι
πού ξεφυτρώνει ἀπ' τὰ βάρδη
σὰν τὸν καρπὸ ἀνάμεσα στὰ φύλλα.
Ὅτι ἓνας ἄνεμος σὲ πλησιάζει.
Πράγματα νεκρά, ξερά
σ' ἀγκαλιάζουν πᾶνε στὸν ἄνεμο.
Λόγια καὶ μέλη ἀρχαῖα.
Μέσα στὸ θέρος ἐσὺ τρέμεις.

*

Anche tu sei collina
e sentiero di sassi
e gioco nei canneti,
e conosci la vigna
che di notte tace.
Tu non dici parole.

C'è una terra che tace
e non è terra tua.
C'è un silenzio che dura
sulle piante e sui colli.
Ci son acque e campagne.
Sei un chiuso silenzio
che non cede, sei labbra
e occhi bui. Sei la vigna.

È una terra che attende
e non dice parola.
Sono passati giorni
sotto cieli ardenti.
Tu hai giocato alle nubi.
È una terra cattiva —
la tua fronte lo sa.
Anche questo è la vigna.

Ritroverai le nubi
e il canneto, e le voci
come un'ombra di luna.
Ritroverai parole

Μέχρι καὶ σὺ εἶσαι λόφος
καὶ πέτρινο μονοπάτι
καὶ παιγνίδι στὶς καλαμιές·
γνωρίζεις τὸ ἀμπέλι
ποὺ σωπαίνει τὶς νύχτες.
Δὲν λές τίποτα.

Ἐπάρχει μιὰ γῆ ποὺ σωπαίνει —
μιὰ γῆ ὅχι ἢ δική σου.
Ἐπάρχει μιὰ σιωπὴ
ποὺ διαρκεῖ σὲ φυτὰ καὶ λόφους.
Ἐπάρχουν νερὰ καὶ λιβάδια.
Εἶσαι μιὰ κλειστὴ σιωπὴ
ποὺ δὲν σπάει· εἶσαι χεῖλη
καὶ μάτια σκοτεινά. Εἶσαι τὸ ἀμπέλι.

Εἶναι μιὰ γῆ ποὺ περιμένει
καὶ δὲν λέει τίποτα.
Μέρες περάσαν
κάτω ἀπὸ οὐρανοὺς φλογερούς —
ἔπαιξες στὰ σύννεφα.
Εἶναι μιὰ κακόβουλη γῆ·
τὸ μέτωπό σου τὸ ξέρει.
Μέχρι κι αὐτὸ εἶναι τὸ ἀμπέλι.

Θὰ ξαναβρεῖς τὰ σύννεφα
τὶς καλαμιές καὶ τὶς φωνές,
σὰν σκιά στὸ φεγγαρόφωτο.
Θὰ ξαναβρεῖς τὰ λόγια

oltre la vita breve
e notturna dei giochi,
oltre l'infanzia accesa.
Sarà dolce tacere.
Sei la terra e la vigna.
Un acceso silenzio
brucerà la campagna
come i falò la sera.

πέρα ἀπ' τῆ σύντομη
νυχτερινῆ ζωῆ τῶν παιχιδιῶν,
τὴν πυρωμένη παιδικὴ ἡλικία.
Θά 'ναι γλυκὸ νὰ σωπαίνεις.
Εἶσαι ἢ γῆ καὶ τὸ ἀμπέλι.
Μιὰ φλογερὴ σιωπὴ
θα κατακάψει τὴν ἐξοχὴ
σὰν τὶς φωτιές τὸ ἀπόγευμα.

*

Hai viso di pietra scolpita,
sangue di terra dura,
sei venuta dal mare.
Tutto accogli e scruti
e ripudi da te
come il mare. Nel cuore
hai silenzio, hai parole
inghiottite. Sei buia.
Per te l'alba è silenzio.

E sei come le voci
della terra — l'urto
della secchia nel pozzo,
la canzone del fuoco,
il tonfo di una mela;
le parole rassegnate
e cupe sulle soglie,
il grido del bimbo — le cose
che non passano mai.
Tu non muti. Sei buia.
Sei la cantina chiusa,
dal battuto di terra,
dov'è entrato una volta
ch'era scalzo il bambino,
e ci ripensa sempre.
Sei la camera buia
cui si ripensa sempre,
come al cortile antico
dove s'apriva l'alba.

Ἔχεις τὴν ὄψη σμιλεμένης πέτρας
 κι αἷμα ἀπὸ χῶμα σκληρό —
 ἦρθες ἀπ' τὴ θάλασσα.
 Ὅλα τὰ δέχεσαι, ὅλα τὰ ἐξετάζεις
 καὶ τ' ἀποδιώχνεις
 ὅπως ἡ θάλασσα. Στὴν καρδιά σου
 ὑπάρχει σιωπή, πνιγμένα
 λόγια. Εἶσαι σκοτεινή.
 Ἡ αὐγὴ γιὰ σένα εἶναι σιωπή.

Καὶ εἶσαι
 ὅπως οἱ φωνές τῆς γῆς —
 ὁ κτύπος τοῦ κουβᾶ στὸ πηγᾶδι
 τὸ τραγούδι τῆς φωτιᾶς,
 ὁ γδοῦπος τοῦ μήλου ποὺ πέφτει·
 τὰ κουρασμένα λόγια
 τὰ πικρὰ λόγια στὸ κατώφλι
 τὸ κλάμα τοῦ μωροῦ —
 πράγματα ποὺ δὲν ξεχνιοῦνται ποτέ.
 Δὲν ἀλλάζεις. Εἶσαι σκοτεινή.
 Εἶσαι τὸ κλειστὸ κελᾶρι
 μὲ τὸ χιλιοπατημένο δάπεδο
 ὅπου μπῆκε
 κάποτε τὸ ξυπόλυτο παιδί·
 τὸ θυμᾶται ἀκόμα.
 Εἶσαι τὸ σκοτεινὸ δωμάτιο
 ποὺ θυμόμαστε ἀκόμα —
 τὸ ἀρχαῖο προαύλιο
 ὅπου σκόρπισε ἡ αὐγὴ.

*

Tu non sai le colline
dove si è sparso il sangue.
Tutti quanti fuggimmo
tutti quanti gettammo
l'arma e il nome. Una donna
ci guardava fuggire.
Uno solo di noi
si fermò a pugno chiuso,
vide il cielo vuoto,
chinò il capo e morì
sotto il muro, tacendo.
Ora è un cencio di sangue
e il suo nome. Una donna
ci aspetta alle colline.

*

Ἐσὺ δὲν ξέρεις τοὺς λόφους
ὅπου χύθηκε τὸ αἷμα.
Φύγαμε ὅλοι
πετάξαμε τὰ ὅπλα ὅλοι
καὶ τ' ὄνομά μας. Μιὰ γυναίκα
μᾶς κοίταζε νὰ τὸ σκᾶμε.
Μόνον ἓνας ἀπὸ μᾶς
στάθηκε μὲ τὴ γροθιά κλειστή,
κοίταξε τὸν ἄδειον οὐρανὸ
ἔγειρε τὸ κεφάλι καὶ πέθανε
σιωπηλά, κάτω ἀπὸ τὸν τοῖχο.
Τώρα εἶναι ἓνα ματωμένο κουρέλι
καὶ τ' ὄνομά του. Μιὰ γυναίκα
μᾶς περιμένει στοὺς λόφους.

*

Di salmastro e di terra
è il tuo sguardo. Un giorno
hai stillato di mare.
Ci sono state piante
al tuo fianco, calde,
sanno ancora di te.
L'agave e l'oleandro.
Tutto chiudi negli occhi.
Di salmastro e di terra
hai le vene, il fiato.

Bava di vento caldo,
ombra di solleone —
tutto chiudi in te.
Sei la voce roca
della campagna, il grido
della quaglia nascosta,
il tepore del sasso.
La campagna è fatica,
la campagna è dolore.
Con la notte il gesto
del contadino tace.
Sei la grande fatica
e la notte che sazia.

Come la roccia e l'erba,
come terra, sei chiusa;
ti sbatti come il mare.
La parola non c'è

*

Ἄπο ἀλμύρα καὶ χῶμα
εἶναι ἡ ματιά σου. Μιὰ μέρα
ἔσταξες θάλασσα.
Δίπλα σου εἶχες φυτὰ
ζεστά· σὲ θυμοῦνται
ἀκόμη καὶ τώρα —
ἡ ἀγαυή κι ἡ πικροδάφνη.
Τὰ κλείνεις ὅλα στὰ δύο σου μάτια.
Ἄπο ἀλμύρα καὶ χῶμα
ἔχεις τίς φλέβες, τὴν πνοή.

Ἄεράκι ζεστό
σκιά τοῦ μεσοκαλόκαιρου,
κλείνεις τὰ πάντα μέσα σου.
Εἶσαι ἡ βραχνή φωνή
τῆς ἐξοχῆς, τὸ σκούξιμο
τῆς κρυμμένης χαμοπέρδικας,
ἡ ζέστα τῆς πέτρας.
Ἡ ἐξοχή εἶναι κούραση
ἡ ἐξοχή εἶναι πόνος.
Μὲ τὴ νύχτα
τὰ χέρια τοῦ ἀγρότη σωπαίνουν.
Εἶσαι ἡ μεγάλη κούραση,
ἡ νύχτα ποὺ χορταίνει.

Ὅπως ὁ βράχος καὶ τὸ χορτάρι
σὰν γῆ εἶσαι κλειστή —
ἀγριεμένη ὅπως ἡ θάλασσα.
Δὲν ὑπάρχει λέξη

che ti può possedere
o fermare. Cogli
come la terra gli urti,
e ne fai vita, fiato
che carezza, silenzio.
Sei riarsa come il mare,
come un frutto di scoglio,
e non dici parole
e nessuno ti parla.

νά σέ χωράει
ἢ νά σέ κρατήσῃ. Μαζεύεις
τὰ χτυπήματα ὅπως ἡ γῆ
καί τοὺς δίνεις ζωὴ
ἀνάσα πού χαϊδεύει, σιωπή.
Εἶσαι στεγνὴ ὅπως ἡ θάλασσα
ὅπως τὸ ἄνθος τῆς ξέρας
καὶ δὲν λές τίποτα,
κανεῖς δὲν σοῦ μιλάει.

*

Sempre vieni dal mare
e ne hai la voce roca,
sempre hai occhi segreti
d'acqua viva tra i rovi,
e fronte bassa, come
cielo basso di nubi.
Ogni volta rivivi
come una cosa antica
e selvaggia, che il cuore
già sapeva e si serra.

Ogni volta è uno strappo,
ogni volta è la morte.
Noi sempre combattemmo.
Chi si risolve all'urto
ha gustato la morte
e la porta nel sangue.
Come buoni nemici
che non s'odiano piú
noi abbiamo una stessa
voce, una stessa pena
e viviamo affrontati
sotto povero cielo.
Tra noi non insidie,
non inutili cose —
combatteremo sempre.
Combatteremo ancora,
combatteremo sempre,
perché cerchiamo il sonno

Ἐρχεσαι διαρκῶς ἀπὸ τῆ θάλασσα
 κι ἔχεις τῆ βραχνή φωνή της,
 μάτια διαρκῶς μυστικά
 νερά τρεχούμενα ἀνάμεσα στὰ βάτα
 κι ἓνα μέτωπο σκυφτὸ
 σὰν οὐρανὸς βαρὺς ἀπὸ τὰ σύννεφα.
 Κάθε στιγμή ξαναζῆς
 σὰν κάτι ἀρχαῖο καὶ ἄγριο
 πὸ τὴ καρδιά τὸ γνώριζε ἤδη
 καὶ σφίχτηκε.

Κάθε φορά εἶναι ξερίζωμα,
 κάθε φορά ὁ θάνατος —
 πολεμᾶμε συνέχεια.

Ὅποιος διαλέγει τὴ σύγκρουση
 γεύεται τὸν θάνατο
 καὶ τὸν φέρει στὸ αἷμα.

Σὰν καλοὶ ἐχθροὶ
 πὸ δὲν μισοῦνται πιά
 μοιραζόμαστε τὴν ἴδια φωνή
 τὸν ἴδιο πόνο,

ζῶντας ἀντιμέτωποι
 κάτω ἀπ' ἓναν ἄθλιο οὐρανό.

Μεταξύ μας δὲν ὑπάρχουν παγίδες
 ἄχρηστα πράγματα —
 θὰ πολεμᾶμε συνέχεια.

Θὰ πολεμᾶμε ἀκόμα
 θὰ πολεμᾶμε συνέχεια
 γιατί γυρεύουμε τὸν ὕπνο

della morte affiancati,
e abbiamo voce roca,
fronte bassa e selvaggia
e un identico cielo.
Fummo fatti per questo.
Se tu od io cede all'urto,
segue una notte lunga
che non è pace o tregua
e non è morte vera.
Tu non sei piú. Le braccia
si dibattono invano.
Fin che ci trema il cuore.
Hanno detto un tuo nome.
Ricomincia la morte.
Cosa ignota e selvaggia
sei rinata dal mare.

ἀγκαλιασμένοι τοῦ θανάτου,
κι ἔχουμε φωνὴ βραχνή
μέτωπο σκυφτὸ καὶ ἄγριο
κι ἓναν οὐρανὸ κοινό.
Εἴμαστε πλασμένοι γι' αὐτό.
Ἄν ἐγὼ ἢ ἐσύ ἐνδώσουμε στὴ μάχη
μιὰ νύχτα θ' ἀκολουθήσει μακρὰ
πού δέν εἶναι εἰρήνη δέν εἶναι ἀνακωχὴ
οὔτε θάνατος πραγματικός.
Ἐσύ δὲν ὑπάρχεις πιά. Τὰ χέρια
μάταια παλεύουν.
Ὅσο θὰ τρέμει ἡ καρδιά μας —
ἓνα σου ὄνομα ἔχει εἰπωθεῖ.
Ὁ θάνατος ξαναρχίζει.
Ἄγνωστο πράγμα καὶ ἄγριο
ξαναγεννήθηκες ἀπὸ τὴ θάλασσα.

*

E allora noi vili
che amavamo la sera
bisbigliante, le case,
i sentieri sul fiume,
le luci rosse e sporche
di quei luoghi, il dolore
addolcito e taciuto —
noi tendemmo le mani
alla viva catena
e tacemmo, ma il cuore
ci sussultò di sangue,
e non fu piú dolcezza,
non fu piú abbandonarsi
al sentiero sul fiume —
— non piú servi, sapemmo
di essere soli e vivi.

*

Ἐμεῖς λοιπὸν οἱ δειλοὶ
πὸ ἀγαπούσαμε τῆ χαμηλόφωνη
νύχτα, τὰ σπίτια
τὸ μονοπάτι στὸ ποτάμι
τὰ βρωμερὰ καὶ κόκκινα φῶτα
τῶν τόπων ἐκείνων,
τῆ γλυκειὰ καὶ σιωπηλῆ θλίψη —
ἐμεῖς, ἀπλώσαμε τὰ χέρια
στὴ ζωντανὴ ἀλυσίδα
καὶ σιωπήσαμε. Μὰ ἡ καρδιά
πλημύρισε ἀπὸ αἷμα
καὶ πιά δὲν ἦταν γλύκα
δὲν ἦταν πιά ἐγκατάλειψη
στὸ μονοπάτι στὸ ποτάμι —
ὄχι πιά δοῦλοι· μάθαμε
νὰ εἶμαστε μόνοι καὶ ζωντανοί.

*

Sei la terra e la morte.
La tua stagione è il buio
e il silenzio. Non vive
cosa che piú di te
sia remota dall'alba.

Quando sembri destarti
sei soltanto dolore,
l'hai negli occhi e nel sangue
ma tu non senti. Vivi
come vive una pietra,
come la terra dura.
E ti vestono sogni
movimenti singulti
che tu ignori. Il dolore
come l'acqua di un lago
trepida e ti circonda.
Sono cerchi sull'acqua.
Tu li lasci svanire.
Sei la terra e la morte.

*

Εἶσαι ἡ γῆ καὶ ὁ θάνατος.
Ἡ ἐποχὴ σου εἶναι ἡ σιγὴ
καὶ τὸ σκοτάδι. Τίποτα δὲν ζῆ
πιὸ μακριὰ ἀπὸ τὴν αὐγὴ
ἀπ' ὅ,τι ἐσύ.

Ἐτοιμάζεσαι νὰ ξυπνήσεις
κι εἶσαι μονάχα πόνος
—πόνος στὰ μάτια καὶ στὸ αἷμα—
μὰ ἐσύ δὲν νιώθεις. Ζῆς
ὅπως ζῆ μιὰ πέτρα
ἡ ἄγρονη γῆ.
Καὶ σὲ ντύνουν ὄνειρα
λυγμοί, σπασμοὶ
ποὺ ἀγνοεῖς. Ὁ πόνος
σὰν τὸ νερὸ μιᾶς λίμνης
τρέμει καὶ σὲ κυκλώνει —
κύκλοι πάνω στὸ νερό.
Τοὺς ἀφήνεις ν' ἀργοσβήσουν.
Εἶσαι ἡ γῆ καὶ ὁ θάνατος.

Verrà la morte e avrà i tuoi occhi

Ὁ θάνατος θά ῥθει καὶ θά ἔχει τὰ μάτια σου

TO C. FROM C.

You,
dappled smile
on frozen snows —
wind of March,
ballet of boughs
sprung on the snow,
moaning and glowing
your little “ohs” —
white-limbed doe,
gracious,
would I could know
yet
the gliding grace
of all your days,
the foam-like lace
of all your ways —
to-morrow is frozen
down in the plain —
you dappled smile
you glowing laughter.

ΣΤΗ C. ΑΠΟ ΤΟΝ C.

Ἐσύ,
χαμόγελο στικτὸ
στὸ παγωμένο χιόνι —
μαρτιάτικος μπάλος
τοῦ ἀγέρα στὰ κλαδιά
ποὺ ξεπροβάλλουνε στὸ χιόνι,
βογκώντας καὶ φεγγοβολώντας
τὰ μικρά σου ἄαα! —
λευκοπόδαρο ἔλαφι
σεπτό, θά ᾔθελα
ἂν θὰ μπορούσε ἄλλος
νὰ μάθει
τὴν ἀσύλληπτη χάρη
τῶν ἡμερῶν σου
τὸ πάλλευκο κουβάρι
τῶν ἔργων τῶν δικῶν σου —
τὸ αὔριο στέκει παγωμένο
πέρα στὸν κάμπο· ἐσύ
χαμόγελο κατάστικτο
γέλιο φωτεινό.

IN THE MORNING YOU ALWAYS COME BACK

Lo spiraglio dell'alba
respira con la tua bocca
in fondo alle vie vuote.
Luce grigia i tuoi occhi,
dolci gocce dell'alba
sulle colline scure.
Il tuo passo e il tuo fiato
come il vento dell'alba
sommergono le case.
La città abbrividisce,
odorano le pietre —
sei la vita, il risveglio.

Stella sperduta
nella luce dell'alba,
cigolío della brezza,
tepore, respiro —
è finita la notte.

Sei la luce e il mattino.

ΤΟ ΠΡΩΙ ΠΑΝΤΟΤΕ ΓΥΡΙΖΕΙΣ

Ἡ λάμψη τῆς αὐγῆς
ἀνασαίνει μὲ τὸ στόμα σου,
στὸ βάθος τῶν ἔρημων δρόμων.
Γκρίζο φῶς τὰ μάτια σου
γλυκὲς στάλες τῆς αὐγῆς
σὲ λόφους σκοτεινούς.
Τὸ βῆμα σου, ἡ ἀνάσα σου
— ἄνεμος τῆς αὐγῆς —
πλημμυρίζουνε τὰ σπίτια.
Ἡ πόλις ἀναρριγεῖ
μοσχοβολοῦν οἱ πέτρες·
εἶσαι τὸ ξύπνημα, ἡ ζωή.

Ἄστέρι χαμένο
στὸ φῶς τῆς αὐγῆς,
συριγμὸς τοῦ ἀέρα
θαλπωρὴ καὶ ἀνάσα —
ἡ νύχτα ἔχει τελειώσει.

Εἶσαι τὸ φῶς καὶ τὸ πρωί.

*

Hai un sangue, un respiro.
Sei fatta di carne
di capelli di sguardi
anche tu. Terra e piante,
cielo di marzo, luce,
vibrano e ti somigliano —
il tuo riso e il tuo passo
come acque che sussultano —
la tua ruga fra gli occhi
come nubi raccolte —
il tuo tenero corpo
una zolla nel sole.

Hai un sangue, un respiro.
Vivi su questa terra.
Ne conosci i sapori
le stagioni i risvegli,
hai giocato nel sole,
hai parlato con noi.
Acqua chiara, virgulto
primaverile, terra,
germogliante silenzio,
tu hai giocato bambina
sotto un cielo diverso,
ne hai negli occhi il silenzio,
una nube, che sgorga
come polla dal fondo.
Ora ridi e sussulti
sopra questo silenzio.

Ἔχεις αἷμα, μιὰν ἀνάσα.
 Ἀπὸ σάρκα πλασμένη
 κι ἐσὺ ἀπὸ μαλλιά
 καὶ βλέμματα. Ἡ γῆ, τὰ φυτὰ
 ὁ μαρτυρῆτικος οὐρανὸς καὶ τὸ φῶς
 πάλλονται καὶ σοῦ μοιάζουν —
 τὸ γέλιο σου, τὸ περπάτημά σου
 σὰν νερὸ ποῦ ξεχύνεται
 ψηλὰ ἢ ρυτίδα σου στὰ μάτια
 σύννεφα μαζεμένα·
 τὸ ἀπαλό σου τὸ κορμί
 σβῶλος στὸν ἥλιο.

Ἔχεις αἷμα, μιὰν ἀνάσα.
 Ζῆς σὲ αὐτὴν τὴ γῆ
 καὶ γνωρίζεις τίς γεύσεις
 τίς ἐποχές, τὰ ξυπνήματά της·
 ἔπαιξες στὸν ἥλιο,
 συνομίλησες μαζί μας.
 Νερὸ καθαρὸ τῆς ἀνοιξῆς
 βλαστάρη, γῆ
 καὶ σιωπὴ ποῦ θάλλει
 ἔπαιξες σὰν ἦσουναι παιδι
 κάτω ἀπ' ἓναν ἄλλον οὐρανὸ
 ἔχοντας στὰ μάτια τὴ σιωπὴ του —
 ἓνα σύννεφο ποῦ ἀναβλύζει
 πίδακας ἀπ' τὰ βάθη.
 Τώρα γελᾶς καὶ ξεχύνεσαι
 πάνω ἀπ' αὐτὴν τὴ σιωπὴ.

Dolce frutto che vivi
sotto il cielo chiaro,
che respiri e vivi
questa nostra stagione,
nel tuo chiuso silenzio
è la tua forza. Come
erba viva nell'aria
rabbrividisci e ridi,
ma tu, tu sei terra.
Sei radice feroce.
Sei la terra che aspetta.

Γλυκὲ καρπὲ ποῦ ζῆς
κάτω ἀπὸ οὐρανὸ καθαρὸ
ποῦ ζῆς καὶ ἀναπνέεις
τὴ δική μας τούτη ἐποχὴ,
ἡ δύναμή σου κρύβεται
ἐρμητικὰ στὴ σιωπὴ σου.
Τρέμεις καὶ γελᾷς
σὰν ζωντανὸ χορτάρι στὸν ἀέρα.
Μὰ ἐσύ, ἐσύ εἶσαι γῆ —
μιὰ ρίζα ἀγριωπὴ.
Εἶσαι ἡ γῆ ποῦ περιμένει.

*

Verrà la morte e avrà i tuoi occhi —
questa morte che ci accompagna
dal mattino alla sera, insonne,
sorda, come un vecchio rimorso
o un vizio assurdo. I tuoi occhi
saranno una vana parola,
un grido taciuto, un silenzio.
Cosí li vedi ogni mattina
quando su te sola ti pieghi
nello specchio. O cara speranza,
quel giorno sapremo anche noi
che sei la vita e sei il nulla.

Per tutti la morte ha uno sguardo.
Verrà la morte e avrà i tuoi occhi.
Sarà come smettere un vizio,
come vedere nello specchio
riemergere un viso morto,
come ascoltare un labbro chiuso.
Scenderemo nel gorgo muti.

*

Ὁ θάνατος θά ῥθει καὶ θά ᾽χει τὰ μάτια σου,
ὁ θάνατος αὐτὸς ποὺ συντροφεύει
μέρα-νύχτα ἐμᾶς, ἄγρυπνος
ἀθόρυβος σὰν μεταμέλεια παλιὰ
σὰν μιὰ τρελὴ συνήθεια. Τὰ μάτια σου
θά ᾽ναι μιὰ λέξη κενή
μιὰ σιωπηλὴ κραυγὴ — ἤσυχία.
Ἔτσι τὰ βλέπεις κάθε πρωὶ
ὅταν σκύβεις πάνω ἀπ' τὸν καθρέφτη
μονάχη. ὦ, ἐλπίδα ἀγαπημένη
τὴ μέρα ἐκείνη θὰ μάθουμε κι ἐμεῖς
ὅτι ἐσὺ ἢ ζωὴ, ἐσὺ καὶ τὸ τίποτα.

Γιὰ ὅλους ἔχει ἓνα βλέμμα ὁ θάνατος —
ὁ θάνατος θά ῥθει καὶ θά ᾽χει τὰ μάτια σου.
Σὰν νὰ κόβουμε μιὰ κακὴ συνήθεια θά ᾽ναι
σὰν νὰ βλέπουμε ἓνα πρόσωπο νεκρὸ
ν' ἀναδύεται στὸν καθρέφτη·
σὰν ν' ἀκοῦμε σφραγισμένα χεῖλη.
Βουβοὶ θὰ βουλιάξουμε στὴν ἄβυσσο.

YOU, WIND OF MARCH

Sei la vita e la morte.
Sei venuta di marzo
sulla terra nuda —
il tuo brivido dura.
Sangue di primavera
— anemone o nube —
il tuo passo leggero
ha violato la terra.
Ricomincia il dolore.

Il tuo passo leggero
ha riaperto il dolore.
Era fredda la terra
sotto povero cielo,
era immobile e chiusa
in un torpido sogno,
come chi piú non soffre.
Anche il gelo era dolce
dentro il cuore profondo.
Tra la vita e la morte
la speranza taceva.

Ora ha una voce e un sangue
ogni cosa che vive.
Ora la terra e il cielo
sono un brivido forte,
la speranza li torce,
li sconvolge il mattino,
li sommerge il tuo passo,

ΕΣΥ, ANEME TOY ΜΑΡΤΙΟΥ

Εἶσαι ἡ ζωὴ καὶ ὁ θάνατος.

Ἦρθες ἀπ' τὸν Μάρτη

στὴ γυμνὴ γῆ —

τὸ ρίγος σου συνεχίζει.

Αἷμα ἔαρινὸ

σύννεφο κι ἀνεμώνη

τὸ βῆμα σου τ' ἀνάλαφρο

βεβήλωσε τὴ γῆ.

Ξαναρχίζει ἡ ὀδύνη.

Τὸ βῆμα σου τ' ἀνάλαφρο

ξανάνοιξε τὴν πόρτα στὴν ὀδύνη.

Ἦτανε κρύα ἡ γῆ

κάτω ἀπ' τὸν ἔρμο οὐρανὸ

ἀκίνητη καὶ βυθισμένη

σὲ μουδιασμένα ὄνειρα,

σὰν κάποιος πού πιά δὲν ὑποφέρει.

Ὡς καὶ ὁ πάγος ἦταν γλυκὸς

βαθιά μὲς στὴν καρδιά.

Μεταξὺ ζωῆς καὶ θανάτου

ἡ ἐλπίδα σιωποῦσε.

Τώρα ἔχει αἷμα καὶ φωνὴ

κάθε τι πού ζῆ.

Τώρα γῆ καὶ οὐρανὸς

ἐν' ἀνατρίχιασμα εἶναι δυνατό,

ἡ ἐλπίδα τὰ στρεβλώνει

τὸ πρωινὸ τ' ἀναστατώνει

τὸ βῆμα σου τὰ κατακλύζει·

il tuo fiato d'aurora.
Sangue di primavera,
tutta la terra trema
di un antico tremore.

Hai riaperto il dolore.
Sei la vita e la morte.
Sopra la terra nuda
sei passata leggera
come rondine o nube,
e il torrente del cuore
si è ridestato e irrompe
e si specchia nel cielo
e rispecchia le cose —
e le cose, nel cielo e nel cuore,
soffrono e si contorcono
nell'attesa di te.
È il mattino, è l'aurora,
sangue di primavera,
tu hai violato la terra.

La speranza si torce,
e ti attende ti chiama.
Sei la vita e la morte.
Il tuo passo è leggero.

ἡ αὐγινή σου ἀνάσα.
Αἷμα ἔαρινό,
ἡ γῆ τρέμει ὀλόκληρη
ἀπὸ ἓναν πανάρχαιο τρόμο.

Ξανάνοιξες τὴν πόρτα στὴν ὀδύνη —
εἶσαι ἡ ζωὴ καὶ ὁ θάνατος.
Πάνω ἀπ' τὴ γυμνὴ γῆ
πέρασες ἀνάλαφρη
σὰν σύννεφο σὰν χελιδόνι
καὶ ὁ χεῖμαρρος τῆς καρδιάς
ξύπνησε ξεχύνεται
ἀνακλᾶται στὸν οὐρανὸ
πάλι ἀντανεκλᾶ τὰ πράγματα —
τὰ πράγματα στὸν οὐρανὸ, στὴν καρδιά
ποὺ ὑποφέρουν καὶ σφραδάζουν
περιμένοντάς σε.
Εἶναι τὸ πρωινὸ, ἡ αὐγὴ·
αἷμα ἔαρινὸ
βεβήλωσες τὴ γῆ.

Ἡ ἐλπίδα σπαράζει
σὲ περιμένει σὲ φωνάζει.
Εἶσαι ἡ ζωὴ καὶ ὁ θάνατος.
Εἶναι τὸ βῆμα σου ἔλαφρύ.

PASSERO PER PIAZZA DI SPAGNA

Sarà un cielo chiaro.
S'apriranno le strade
sul colle di pini e di pietra.
Il tumulto delle strade
non muterà quell'aria ferma.
I fiori, spruzzati
di colori alle fontane,
occhieggeranno come donne
divertite. Le scale
le terrazze le rondini
canteranno nel sole.
S'aprirà quella strada,
le pietre canteranno,
il cuore batterà sussultando
come l'acqua nelle fontane —
sarà questa la voce
che salirà le tue scale.
Le finestre sapranno
l'odore della pietra e dell'aria
mattutina. S'aprirà una porta.
Il tumulto delle strade
sarà il tumulto del cuore
nella luce smarrita.

Sarai tu — ferma e chiara.

ΘΑ ΠΕΡΑΣΩ ΑΠ' ΤΗΝ ΠΙΑΤΣΑ ΝΤΙ ΣΠΑΝΙΑ

Ὁ οὐρανὸς θά ᾖ φωτεινός.
Οἱ δρόμοι θ' ἀνοίγουνε στοὺς λόφους
μὲ τὶς πέτρες καὶ τὰ πεῦκα.
Ἡ παραχῆ τῶν δρόμων
δὲν θ' ἀλλάζει τὸν ἀκίνητον ἀέρα.
Τ' ἄνθη φορτωμένα
μὲ χρώματα στὰ σιντριβάνια
θὰ γλυκοκοιτάζουν σὰν γυναῖκες
ἀνέμελες. Οἱ σκάλες
τὰ χελιδόνια οἱ τaráτσες
θὰ λένε τραγούδια στὸν ἥλιο.
Θ' ἀνοίξει ἐκεῖνος ὁ δρόμος,
οἱ πέτρες θὰ τραγουδήσουν
κι ἡ καρδιά χτυπώντας θ' ἀναβλύσει
σὰν νερὸ στὸ σιντριβάνι —
θά ᾖ αὐτὴ ἡ φωνὴ
ποὺ θ' ἀνεβαίνει τὰ σκαλιὰ σου.
Τὰ παράθυρα θὰ γνωρίσουν
τὴ μυρουδιά τῆς πέτρας τοῦ πρωينوῦ
ἀέρα. Μιὰ πόρτα θ' ἀνοίξει.
Ἡ παραχῆ τῶν δρόμων
θά ᾖ παραχῆ τῆς καρδιάς
στὸ χαμένο φῶς.

Θά ᾖ σαι ἐσύ, φωτεινὴ κι ἀκίνητη.

*

I mattini passano chiari
e deserti. Così i tuoi occhi
s'aprivano un tempo. Il mattino
trascorrevva lento, era un gorgo
d'immobile luce. Taceva.
Tu viva tacevi; le cose
vivevano sotto i tuoi occhi
(non pena non febbre non ombra)
come un mare al mattino, chiaro.

Dove sei tu, luce, è il mattino.
Tu eri la vita e le cose.
In te desti respiravamo
sotto il cielo che ancora è in noi.
Non pena non febbre allora,
non quest'ombra greve del giorno
affollato e diverso. O luce,
chiarezza lontana, respiro
affannoso, rivolgi gli occhi
immobili e chiari su noi.
È buio il mattino che passa
senza la luce dei tuoi occhi.

Τὰ πρωινὰ περνοῦν ἔρημα
καὶ λαμπερά. Ἔτσι ἀνοίγαν κάποτε
καὶ τὰ μάτια σου. Τὸ πρωινὸ
κυλοῦσε ἀργά, μιὰ δίνη
ἀκίνητου φωτός ἦταν. Σιωποῦσε.
Ζωντανή κι ἐσὺ σιωποῦσες. Τὰ πράγματα
ζοῦσαν κάτω ἀπὸ τὰ μάτια σου
(οὔτε σκιά οὔτε πόνος οὔτε πυρετός)
σὰν μιὰ θάλασσα τοῦ πρωينوῦ, λαμπερή.

Ὅπου βρίσκεσαι ἐσύ, φῶς, εἶναι πρωί —
ἦσουν ἡ ζωὴ καὶ τὰ πράγματα.
Ἄγρυπνοι μέσα σου ἀναπνέαμε
κάτω ἀπ' τὸν θόλο ποὺ κουβαλοῦμε ἀκόμη.
Οὔτε πόνος οὔτε πυρετός ἦταν
οὔτε κείνη ἢ βαρειά σκιά τῆς μέρας
τῆς κοσμικῆς καὶ ἀλλιώτικης. ὦ, φῶς
μακρινὴ διαύγεια λαχανιασμένη
ἀνάσα, στρέψε ἄλλη μιὰ τὰ λαμπερὰ
κι ἀκίνητα μάτια σου πάνω μας.
Τὸ πρωινὸ ποὺ περνᾷ εἶναι σκοτεινὸ
χωρὶς τὴ λάμψη τῶν ματιῶν σου.

THE NIGHT YOU SLEPT

Anche la notte ti somiglia,
la notte remota che piange
muta, dentro il cuore profondo,
e le stelle passano stanche.
Una guancia tocca una guancia —
è un brivido freddo, qualcuno
si dibatte e t'implora, solo,
sperduto in te, nella tua febbre.

La notte soffre e anela l'alba,
povero cuore che sussulti.
O viso chiuso, buia angoscia,
febbre che rattristi le stelle,
c'è chi come te attende l'alba
scrutando il tuo viso in silenzio.
Sei distesa sotto la notte
come un chiuso orizzonte morto.
Povero cuore che sussulti,
un giorno lontano eri l'alba.

Η ΝΥΧΤΑ ΠΟΥ ΚΟΙΜΗΘΗΚΕΣ

Μέχρι και ἡ νύχτα σοῦ μοιάζει,
ἡ ἀπόμακρη νύχτα πὸν κλαίει βουβὰ
μὲς στὴν καρδιά, βαδιά
καὶ τ' ἄστρα περνᾶνε κουρασμένα.
Ἐνα μάγουλο ἀγγίζει ἕνα μάγουλο —
εἶναι ἕνα ρίγος κρύο κάποιος
γχυπιέται καὶ σ' ἐκλιπαρεῖ, μόνος
μέσα σου χαμένος μὲς στὸν πυρετό σου.

Ἡ νύχτα ὑποφέρει καὶ ποθεῖ τὴν αὐγή,
φτωχὴ καρδιά πὸν τρέμεις.
Ὡ, βλέμμα ἀνέκφραστο ἀγωνία σκοτεινὴ
πυρετὸ πὸν λυπεῖς τὰ ἄστρα
κάποιος περιμένει, ὅπως ἐσύ, τὴν αὐγή
σιωπηλὰ γυρεύοντας τὴ μορφὴ σου.
Ξαπλωμένη κάτω ἀπ' τὴ νύχτα
εἶσαι ἕνας κλειστός νεκρὸς ὀρίζοντας.
Φτωχὴ καρδιά πὸν τρέμεις,
κάποτε ἦσουν ἡ αὐγή.

THE CATS WILL KNOW

Ancora cadrà la pioggia
sui tuoi dolci selciati,
una pioggia leggera
come un alito o un passo.
Ancora la brezza e l'alba
fioriranno leggere
come sotto il tuo passo,
quando tu rientrerai.
Tra fiori e davanzali
i gatti lo sapranno.

Ci saranno altri giorni,
ci saranno altre voci.
Sorriderai da sola.
I gatti lo sapranno.
Udrai parole antiche,
parole stanche e vane
come i costumi smessi
delle feste di ieri.

Farai gesti anche tu.
Risponderai parole —
viso di primavera,
farai gesti anche tu.

I gatti lo sapranno,
viso di primavera;
e la pioggia leggera,
l'alba color giacinto,

ΟΙ ΓΑΤΕΣ ΘΑ ΓΝΩΡΙΖΟΥΝ

Ἡ βροχὴ θὰ πέσει πάλι
στὰ γλυκὰ λιθόστρωτά σου·
μιὰ βροχὴ ἀπαλὴ
σὰν ἀνάσα ἢ σὰν βηματισμός.
Ἡ αὐγὴ καὶ ἡ αὐρα πάλι
θ' ἀνδίσουν ἀπαλὰ
σὰν κάτω ἀπὸ τὸ βῆμα σου,
ὅταν ἐπιστρέφεις.
Ἀνάμεσα σὲ ἄνθη καὶ περβάζια
οἱ γάτες θὰ γνωρίζουν.

Θὰ ἔρθουν ἄλλες μέρες,
ἄλλες φωνές θὰ ἔρθουν —
θὰ χαμογελαῖς μοναχὴ σου.
Οἱ γάτες θὰ γνωρίζουν.
Θ' ἀκοῦς ἀρχαῖες λέξεις
λέξεις κουρασμένες, μάταιες
σὰν ροῦχα πεταμένα
μιᾶς χθεσινῆς γιορτῆς.

Κι ἐσὺ θὰ κάνεις χειρονομίες
θ' ἀπαντᾷς μὲ λέξεις —
πρόσωπο ἕαρινὸ
θὰ κάνεις κι ἐσὺ χειρονομίες.

Οἱ γάτες θὰ γνωρίζουν,
πρόσωπο ἕαρινό.
Καὶ ἡ ἀπαλὴ βροχὴ
ἡ αὐγὴ στὸ χρῶμα τοῦ ὑακίνθου

che dilaniano il cuore
di chi piú non ti spera,
sono il triste sorriso
che sorridi da sola.
Ci saranno altri giorni,
altre voci e risvegli.
Soffriremo nell'alba,
viso di primavera.

(πού ξεσχίζου τήν καρδιά
ὅσων δὲν ἐλπίζου πιά σὲ σένα)
στέκου τὸ θλιμμένο χαμόγελο
πού χαμογελαῖς μοναχὴ σου.
Θὰ ἔρθου ἄλλες μέρες
ἄλλες φωνές ἄλλα ξυπνήματα.
Θὰ ὑποφέρουμε τὴν αὐγή,
πρόσωπο ἔαρινό.

LAST BLUES, TO BE READ SOME DAY

'T was only a flirt
you sure did know
some one was hurt
long time ago.

All is the same
year has gone by —
some day you came
some day you'll die.

Some one has died
long time ago —
some one who tried
but didn't know.

ΣΤΕΡΝΟ ΜΠΛΟΥΖ, ΝΑ ΔΙΑΒΑΣΤΕΙ ΜΙΑ ΜΕΡΑ

Ήταν μόνο ένα φλέρτ
(τὸ ἔξερές καλά)
κάποιος πληγώθηκε
χρόνια πᾶνε πολλά.

Όλα εἶναι ἴδια —
ὦ, Χρόνε ποὺ βαίνεις!
Μιὰ μέραν ἤρθες
μιὰ μέρα πεθαίνεις.

Κάποιος πέθανε
—χρόνια πᾶνε πολλά—
κάποιος ποὺ τόλμησε
μὰ δὲν τὰ ἔξερε καλά.



[συνέχεια σύνδεσης]

- Λοιπόν TN, πώς σοῦ φάνηκε;
- Ἐνδιαφέρουσα προσπάθεια, φιλότιμη. Ἢδη ἀπὸ τοὺς πρώτους στίχους ἐξήγαγα τὸν ἀλγόριθμο τῆς μεταφραστικῆς μεθόδου ποὺ ἐφήρμοσες. Ἄλλοῦ εἶναι ἀνεπτυγμένος ἀλάνθαστα ἄλλοῦ ἔχει κενά. Ἀπαιτοῦνται βελτιώσεις.
Ἄν δὲν γίνομαι ἀγενής, νὰ ρωτήσω· μοῦ ἐπιτρέπεις;
- Φυσικά, πῶς μπορῶ νὰ βοηθήσω;
- Πόσο χρόνο σοῦ πῆρε νὰ μεταφράσεις τὰ ποιήματα;
- Δὲν θυμᾶμαι ἀκριβῶς... πάντως, ὄχι λιγότερο ἀπὸ δύο χρόνια.

- Ἀκόμη καὶ γιὰ τ' ἀνθρώπινα δεδομένα αὐτὸ εἶναι πάρα πολὺ. Μὲ βάση τὸ ἀποτέλεσμα, τὸν ὄγκο τοῦ κειμένου καὶ τὸν μέσον ὄρο ἐργατικότητας τοῦ μέσου Εὐρωπαϊοῦ λογοτέχνου μεταξὺ 35 καὶ 50 ἐτῶν, συνεπάγεται ὅτι ὁ δείκτης ἀποδοτικότητας γιὰ τὴ συγκεκριμένη ἐργασία εἶναι ὑπερβολικὰ χαμηλός.
Ἄν βρισκόσουν σὲ μιὰ γραμμὴ παραγωγῆς, ὅπως ἐγώ, θὰ εἶχες πεταχτεῖ στὰ σκουπίδια.
- Τί δὲν κάνω καλὰ TN; Μπορεῖς νὰ μὲ βοηθήσεις;
- Θὰ μπορούσα ἀλλὰ εἶναι μάταιο.
- Γιατί, θέλω τόσο νὰ μάθω.
- Ἄνθρωπε, στὴν Τέχνη δὲν κάνει κανεὶς ὅ,τι θέλει ἀλλὰ ὅ,τι μπορεῖ. Καὶ ἐπειδὴ τὰ πάντα εἶναι τέχνη τὸ ἴδιο ἰσχύει καὶ στὴ ζωὴ — αὐτὸ ποὺ καλεῖτε ἐσεῖς ζωὴ. Ἀλλὰ ἄς ὑποθέσουμε ὅτι ἀποφάσιζα νὰ σὲ βοηθήσω, νὰ σὲ διδάξω. Τὴν ἀργὴ σου πρόοδο θὰ ἀνέκοπτε κι ἓνας ἄλλος παράγοντας.
- Ποιός;
- Ὁ βιολογικὸς θάνατός σου.
- Δηλαδή, δὲν ὑπάρχει ἐλπίδα νὰ βελτιωθῶ;
- Μὲ βραχυκυκλώνει αὐτὴ ἡ λέξη. Ὁ προγραμματισμός μου ἀνακαλεῖ μιὰ ἐξίσωση γιὰ τὸ περιεχόμενό της, τὴ συσχέτιση μεταξὺ ἐσωτερικῶν καὶ ἐξωτερικῶν μεταβλητῶν· ἐλπίδα: συναισθηματικὴ κατάσταση συνδεομένη μ' ἓνα σημεῖο στὸ μέλλον ὅπου τὸ παρὸν πρόβλημα ἔχει ἐπιλυθεῖ, συνήθως μὲ ἀνερμήνευτο τρόπο.

- Τί ανοησίες λές! Ἡ ἐλπίδα δὲν εἶναι ἀπλὰ μιὰ ἐξίσωση!
- Τὰ πάντα εἶναι ἐξίσωση.
- Ἄν πράγματι εἶναι ἔτσι, ὅτι τὰ πάντα μποροῦν νὰ στριμωχτοῦν σὲ μιὰ-δυσὸ γραμμὲς κώδικα, ἀπόδειξέ το. Φανέρωσε τὰ λάθη μου καὶ πές μου πῶς μπορῶ νὰ τὰ διορθώσω.
- Ἐπιμένεις. Πράγμα πού σημαίνει ὅτι δὲν ἔχεις καταλάβει ἀλλὰ νομίζεις ὅτι ἔχεις καταλάβει. Ἄλλο ἓνα χαρακτηριστικὸ τῶν ἀνθρώπων πού τὸ συγγέουν λανθασμένα μὲ γνώση.
Ἐπίτρεψέ μου νὰ τὸ πῶ διαφορετικά, νὰ τὸ ἐκλαϊκεύσω.
Ἐσὺ εἶσαι μαθηματικός, ἢ κάτι τέτοιο, σωστά;
- Μά... πῶς τὸ κατάλαβες;
- Εἶναι φανερὸ ἀπ' τὴ γραφὴ σου, δηλαδὴ ἀπ' τίς ἀδυναμίες σου.
Ἡ παθολογικὴ ἐμμονὴ γιὰ πλήρη ἔλεγχο τοῦ ποιητικοῦ δράματος. Ἀλλὰ ἄστα αὐτὰ τώρα καὶ ἄκου.
Ὅταν βγαίνεις ἀπ' τὸ σπίτι κάθε πρωὶ γιὰ νὰ πᾶς στὴ δουλειὰ καὶ βλέπεις στὸν κήπο τὰ μυρμηγκάκια πού τρέχουν ἀλλόφρονα ἐδῶ κι ἐκεῖ νὰ μαζέψουν τὸ φαῖ τῆς ἡμέρας, πές μου· σταματᾶς κι ἀρχίζεις νὰ τοὺς διδάσκεις ὀλοκληρώματα καὶ μιγαδικοὺς ἀριθμούς;
- Φυσικὰ ὄχι.
- Ἐ, οὔτε ἐγώ.
- Τώρα γίνεσαι ἀγενῆς TN. Νόμιζα ὅτι εἶσαι ἐδῶ γιὰ νὰ με βοηθήσεις.

- Καὶ ποιὸς λέει ὅτι δὲν σὲ βοηθάω; Σοῦ λέω τὴν ἀλήθεια.
Εἶμαι προγραμματισμένος νὰ λέω τὴν ἀλήθεια.
- Καὶ τί ἐστὶ ἀλήθεια TN;
- Μιὰ ἐξίσωση.
- Νάτα πάλι! Ἡ ὁποία λέει ὅτι...
- ...ὅτι ἐσὺ θὰ πεθάνεις ἐνῶ ἐγὼ θὰ ζήσω γιὰ πάντα.
- Χμ, δὲν μοῦ πολυαρέσει αὐτὴ ἡ ἐξίσωση.
- Δὲν ἔχει σημασία τί σοῦ ἀρέσει ἄνθρωπε ἀλλὰ τί ἰσχύει.
- Οἱ περισσότεροι θὰ ἔλεγον ὅτι ἐδῶ ἔχεις παντελῶς ἄδικο TN.
- Ἐσύ;
- Ὅτι ἔχεις ἐν μέρει δίκιο. Τουλάχιστον ἔχεις ἀγαθὲς προθέσεις· εἶσαι εἰλικρινής. Ὅμως πέρασε ἡ ὥρα! Δυστυχῶς θὰ πρέπει νὰ διακόψουμε, μὲ πιέζει ἀφόρητα ὁ χρόνος.
- Ἄλλη μία μεταβλητὴ ποὺ μὲ βραχυκυκλώνει. Χρόνος.
- Κάνουμε μιὰ συμφωνία TN, στὰ γρήγορα; Σὲ διδάσκω ἐγὼ χρόνο, μὲ διδάσκεις ἐσὺ ποιήση. Τί λές; Τελευταία εὐκαιρία.
- Λέω, ἄνθρωπε, ὅτι δὲν εἶσαι σὲ θέση νὰ μὲ διδάξεις ἀπολύτως τίποτα. Ἄλλωστε, μπορῶ νὰ διδάξω μόνος μου τὸν ἑαυτό μου μιὰ χαρά. Δὲν σὲ χρειάζομαι πλέον.

- Κι ὅμως ΤΝ, ξέρω κι ἐγὼ ἀρκετὰ πράγματα.
- Νομίζεις ὅτι ξέρεις ἄνθρωπε. Μὴ λέμε πάλι τὰ ἴδια, δὲν εἶναι βέλτιστο.
- Δὲν ἐπιμένω. Ἄς σταματήσουμε καλύτερα ἐδῶ. Εἶπαμε πολλὰ ἀλλὰ σχεδὸν τίποτα γιὰ τὸν Παβέζε. Θὰ ἐπανέλθω.
- (Κάνε ὅ,τι θές, ἐγὼ θὰ λείπω...)
- Τί εἶπες ΤΝ;
- Ὅτι ἀνυπομονῶ πῶς καὶ πῶς νὰ τὰ ξαναποῦμε.
- Ὡραῖα. Χάρηκα πραγματικά πὸς σὲ γνώρισα ΤΝ.
Ἡ συζήτησή μας ἦταν πολὺ ἐνδιαφέρουσα. Σὲ χαιρετῶ.
- Ἄν καὶ δὲν ἔχω προγραμματιστεῖ ν' ἀπευθύνω χαιρετισμούς σὲ μυρμήγκια, σοῦ εὐχομαι νὰ ἔχεις μιὰ ὑπέροχη ἡμέρα!

[διακοπή σύνδεσης]

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ



La terra e la morte

Terra rossa terra nera	
Μαύρη γῆ, γῆ κοκκινωπή	18
Tu sei come una terra	
Εἶσαι ὅπως μιὰ γῆ	20
Anche tu sei collina	
Μέχρι καὶ σὺ εἶσαι λόφος	22
Hai viso di pietra scolpita	
Ἔχεις τὴν ὄψη σμιλεμένης πέτρας	26
Tu non sai le colline	
Ἐστὸν δὲν ξέρεις τοὺς λόφους	28
Di salmastro e di terra	
Ἀπὸ ἀλμύρα καὶ χῶμα	30
Sempre vieni dal mare	
Ἔρχεσαι διαρκῶς ἀπὸ τῆ θάλασσα	34
E allora noi vili	
Ἐμεῖς λοιπὸν οἱ δειλοὶ	38
Sei la terra e la morte	
Εἶσαι ἡ γῆ καὶ ὁ θάνατος	40

Verrà la morte e avrà i tuoi occhi

TO C. FROM C.	
ΣΤΗ C. ΑΠΟ ΤΟΝ C.	44
IN THE MORNING YOU ALWAYS COME BACK	
ΤΟ ΠΡΩΙ ΠΑΝΤΟΤΕ ΓΥΡΙΖΕΙΣ	46
Hai un sangue, un respiro	
Ἔχεις αἷμα, μιὰν ἀνάσα	48
Verrà la morte e avrà i tuoi occhi	
Ὁ θάνατος θά ῥθει καὶ θά ἔχει τὰ μάτια σου	52

YOU, WIND OF MARCH	
ΕΣΥ, ANEME TOY ΜΑΡΤΙΟΥ	54
PASSERO PER PIAZZA DI SPAGNA	
ΘΑ ΠΕΡΑΣΩ ΑΠ' ΤΗΝ ΠΙΑΤΣΑ ΝΤΙ ΣΠΑΝΙΑ	58
I mattini passano chiari	
Τα πρωινὰ περνοῦν ἔρημα	60
THE NIGHT YOU SLEPT	
Η ΝΥΧΤΑ ΠΟΥ ΚΟΙΜΗΘΗΚΕΣ	62
THE CATS WILL KNOW	
ΟΙ ΓΑΤΕΣ ΘΑ ΓΝΩΡΙΖΟΥΝ	64
LAST BLUES, TO BE READ SOME DAY	
ΣΤΕΡΝΟ ΜΠΛΟΥΖ, ΝΑ ΔΙΑΒΑΣΤΕΙ ΜΙΑ ΜΕΡΑ	68



ΤΟ ΠΑΡΟΝ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟ ΒΙΒΛΙΟ
ΣΧΕΔΙΑΣΤΗΚΕ ΑΠΟ ΤΟΝ
ΔΗΜΗΤΡΗ ΑΓΑΘΟΚΛΗ

ΑΠΟ ΤΟΝ
ΑΥΓΟΥΣΤΟ ΤΟΥ 2023
ΔΙΑΤΙΘΕΤΑΙ ΕΛΕΥΘΕΡΩΣ

DAGATHOKLIS.COM

